

Graf Nefertiti op het spoor?

Begin 2014 werden de gegevens die de in Spanje gevestigde firma Factum art in de jaren daarvoor van het interieur van het beroemde graf van Toetanchamon had gemaakt, online gezet. Van af dat moment konden alle egyptologen en historici voor het eerst vrijelijk gebruik maken van zeer gedetailleerde kleurenopnames en oppervlaktescans van alle beschilderde wanden in dit graf. Nauwgezette bestudering van deze beelden leverden direct zeer spectaculaire resultaten op. Want op de scans bleken de sporen zichtbaar van twee tot nog toe onbekende openingen. Openingen die al in de oudheid waren dichtgemetseld en opnieuw beschilderd. De conclusies van deze ontdekking zijn onvermijdelijk, aldus Nicolas Reeves, hoogleraar Egyptologie aan de Universiteit van Arizona en directeur van het Amaran Royal Tombs project, in een eerste publicatie die onlangs is verschenen. 'In de ruimte die wij nu kennen als de grafkamer van Toetanchamon bevond zich in de noordelijke achterwand oorspronkelijk een doorgang. Een tweede doorgang bevond zich aan de westzijde van deze ruimte. Beide doorgangen zijn, toen dit graf door Toetanchamon in gebruik werd genomen, dichtgemetseld en voorzien van religieuze schilderingen.'

Theorie

Die constatering heeft grote gevolgen, want het impliceert dat het graf van Toetanchamon niet voor hem gebouwd is, maar dat deze farao na zijn vroege dood in een bestaand graf is bijgezet. Een graf dat - en ook daarvoor leveren de scans volgens Reeves de onomstotelijke bewijzen - niet af was. 'De nieuw ontdekte - verborgen - noordelijke doorgang veronderstelt een nooit voltooide uitbouw in die richting terwijl de westelijke opening vermoedelijk toegang gaf tot een aparte (afgesloten) ruimte. Een ruimte die, op grond van symmetrie en bestudering van andere koninklijke graven in de omgeving,

ook verwacht zou kunnen worden.'

De publicatie van Reeves waarin hij deze theorie bekend maakte, draagt als titel *'The burial of Nefertiti'*. Hiermee geeft hij direct aan wat zijn uiteindelijke conclusie is. In dit artikel concludeert Reeves dat het graf KV 62 in eerste instantie werd aangelegd toen Nefertiti nog de godsvrouw (echtgenoot van de farao Echnaton 1350-1334 v.Chr.) was. Het voor haar bestemde graf werd, toen zij na de dood van Echnaton de macht overnam, uitgebreid. Het vernieuwde grotere graf was echter nog niet af toen zij vrij snel daarna zelf stierf. In dit 'onafgemaakte' graf is zij vermoedelijk toch bijgezet. Toetanchamon, de echtgenoot van haar derde dochter die haar als farao opvolgde, zou vermoedelijk een eigen graf hebben gekregen maar door zijn vroegtijdige dood (op 19-jarige leeftijd) is hij uiteindelijk in het graf van zijn schoonmoeder bijgezet.

Experimenten

Het zal overigens nog wel even duren voordat duidelijk wordt hoe groot de ruimte überhaupt is en wat er zich in bevindt. Want het openbreken van de oude doorgangen is vanwege de unieke schilderingen ondenkbaar. De minister van cultuur liet naar aanleiding van de publiciteit die rondom het artikel van Reeves is ontstaan, zelfs weten dat alle verdere werkzaamheden in het graf van Toetanchamon onbespreekbaar zijn. Dat neemt niet weg dat men ook in Egypte al nadenkt over andere methodes om uit vinden wat zich achter de muren van Toetanchamons grafkamer bevindt. In de laatste week van november vorig jaar heeft de Egyptische dienst van oudheden al de eerste experimenten uitgevoerd met speciale radarapparatuur. Ook zijn er plannen bekend gemaakt waaruit valt op te maken dat Egyptische en Engelse archeologen een poging zullen wagen om, vanuit een gang in een van de belendende grafcomplexen, kleine gaatjes te boren in de wanden zodat men met behulp van camera's een kijkje kan nemen in de ruimte. (Joost Vermeulen) ◀

▲ De grafkamer van Toetanchamon met de veronderstelde verborgen ruimten. (ILLUSTRATIE: THEBAN MAPPING PROJECT, MET TOEVOEGINGEN VAN NICOLAS REEVES)